

den in hechtenis genomen en vervolgens werd, niet zonder willekeur, door de Amerikaanse *Chief Prosecutor* (procureur-generaal) bepaald wie men aan de hand van gevonden stukken en afgelegde verklaringen in staat van beschuldiging zou stellen – de keuze viel op zes-en-twintig van de ca. tweehonderdvijftig. Aan die zes-en-twintig werden vlak voordat het proces begon, op verzoek van de Sowjet-Unie nog twee toegevoegd.

De acht-en-twintig die terechtstonden, waren vijftien generaals, van wie er zeven minister van oorlog waren geweest, drie admiraals, vijf diplomaten, één politicus, één ideoloog en drie hoofdamttenaren. Van die acht-en-twintig zouden er tijdens het proces twee overlijden en zou één ontoerekeningsvatbaar worden – er zou dus vonnis gewezen worden tegen vijf-en-twintig.

Van die vijf-en-twintig was Hideki Todjo, die minister van oorlog en minister-president was geweest ten tijde van de overval op Pearl Harbor en deze hoge functies tot midden juli '44 had uitgeoefend, de bekendste – vooral veel Amerikanen hadden hem als een tweede Hitler gezien. Dat was hij overigens niet geweest: hij had slechts een beperkte macht gehad, vooral op militair gebied. Over de Japanse vloot had hij niets te zeggen gehad en de beslissingen van de chef van de legerstaf waren buiten hem om genomen. Dat was allemaal voortgevloeid uit het Japanse staatsbestel waarin het kabinet, de legerstaf en de marinestaf zelfstandige eenheden waren geweest, elk met eigen doeleinden die in moeizame besprekingen (eerst van de Contactraad, later van de Opperste Oorlogsraad) op elkaar afgestemd hadden moeten worden; de belangrijkste van die besprekingen hadden steeds plaatsgevonden in aanwezigheid van keizer Hirohito. Deze had daar slechts twee keer een standpunt ingenomen dat niet gebaseerd was op overeenstemming in de kring van diegenen die in laatste instantie Japans beleid bepaalden: in de nacht van 9 op 10 augustus '45 (onmiddellijk dus nadat Nagasaki door de tweede Amerikaanse atoombom was getroffen en nadat de Sowjet-Unie aan Japan de oorlog had verklaard) had hij gezegd: 'De oorlog ten einde brengen is de enige wijze waarop wij de wereldvrede kunnen herstellen en de natie verlossen van de vreselijke druk waaraan zij is onderworpen', en in de ochtend van 14 augustus had hij, hoewel de enige voorwaarde die op de rode was gesteld: dat na een capitulatie zijn positie niet zou worden aangetast, door de Verenigde Staten en hun bondgenoten was verworpen, de woorden geuit: 'Wij moeten het onaanvaardbare aanvaarden en het ondragelijke verdragen.' Dat had de doorslag gegeven: Japan had gecapituleerd.

Na die capitulatie was de keizer niet afgezet, laat staan vervolgd. Bij de Amerikanen was daarbij het besef bepalend geweest dat zowel het een